

Täysistunto

Tiistai 24.3.2020 klo 14.03—23.10

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 11/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 3/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.39 **Paula Risikko kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtajana haluan esitellä tämän valiokunnan mietinnön.

Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin johtokunnan kokoonpanoa ehdotetaan siis muutettavaksi siten, että oikeusministeriö nimeäisi jatkossa johtokunnan jäsenistä nykyisen neljän sijasta viisi. Johtokuntaan ei enää kuuluisi opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämää jäsentä. Valiokunta perustelee tätä asiaa:

Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti on Helsingin yliopiston yhteydessä toimiva tutkimusinstituutti. Se harjoittaa riippumatonta kriminologista ja oikeuspoliittista tutkimusta ottaen huomioon oikeusministeriön ja yhteiskunnan tietotarpeet. Se seuraa ja analysoi rikollisuutta, rikollisuuden kontrollin ja seuraamusjärjestelmän toimintaa, oikeusoloja ja lainsäädännön vaikutuksia sekä raportoi niiden kehityspiirteistä. Lisäksi se ylläpitää sille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavaa tutkimusrekisteriä.

Instituutio on siirtynyt vuoden 2015 alusta osaksi Helsingin yliopistoa. Sen toimintaa ohjaa ja valvoo Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain 1139/2007 2 §:ssä tarkoitettu johtokunta, jonka asettaa Helsingin yliopiston rehtori. Johtokuntaan kuuluu yhdeksän jäsentä, joista oikeusministeriö nimeää neljä ja opetus- ja kulttuuriministeriö yhden. Lisäksi instituutin henkilöstö valitsee keskuudestaan yhden jäsenen.

Hallituksen esityksen mukaan oikeusministeriö nimeää jatkossa johtokunnan jäsenistä viisi nykyisen neljän sijasta eikä johtokuntaan enää siten kuulu opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämää jäsentä. Esityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön ei ole enää tarpeen olla edustettuna instituutin johtokunnassa, kun instituutin toiminta on vakiintunut osaksi Helsingin yliopistoa. Instituutin tutkimus-, seuranta- ja muu toiminta kohdistuu oikeusministeriön toiminnan alaan kuuluviin asioihin. Oikeusministeriö ja Helsingin yliopisto kannattavat esitystä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, ja valiokunta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Haluan vielä muutaman sanan sanoa instituutin toiminnan rahoituksesta, koska se nousi siellä valiokuntakuulemisessa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti otetaan huomioon Helsingin yliopiston valtion rahoituksessa valtakunnallisena tehtävänä. Instituutille toimitettu valtion rahoitus valtakunnallisen tehtävän vuoksi on saadun selvityksen mukaan noin kaksi miljoonaa euroa vuodessa, mikä vastaa instituutin aiempaakin rahoitustasoa.

Sivistysvaliokunnan kokouksessa on noussut esille huoli instituutin tulevasta rahoituksesta ja sen turvaamisesta. Asiantuntijalausunnon mukaan eräissä alustavissa keskusteluissa on esitetty valtakunnalliseen erityistehtävään liittyvän erityisrahoituksen poistamista instituutilta ja instituutin siirtämistä rahoituksenkin osalta kiinteäksi osaksi Helsingin yliopistoa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Helsingin yliopiston ja ministeriön välinen sopimusneuvottelu yliopiston tavoitteista ja määrärahoista vuosille 21—24 käydään kesäkuussa. Sitä seuraavan sopimuskauden eli vuosien 25—28 valtakunnallisista tehtävistä ja niiden rahoituksesta ei päätetä tässä yhteydessä. Yliopistojen rahoitusmallia seuraavan kerran uudistettaessa kunkin valtakunnallisen tehtävän tarkoituksenmukaisuus ja tarve on tarkoitus arvioida tapauskohtaisesti. Selvityksessään ministeriö ilmoittaa varautuvansa osaltaan huolehtimaan sovitusta rahoitusvelvoitteesta.

Sivistysvaliokunta painottaa Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin erityisen valtakunnallisen tehtävän merkitystä lainsäädännön ja lainvalmistelun tasolla. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö jatkossa huolellisesti arvioi suunniteltujen yliopiston rahoitusmallin muutosten vaikutuksia myös instituutin mahdollisuuksiin toteuttaa sille annettua merkittävää erityistehtävää.

Mutta kuten totesin, meidän päätösesityksemme tästä varsinaisesta hallituksen esityksestä on, että eduskunta hyväksyisi muuttamattomana hallituksen esitykseen 11/2020 sisältyvän lakiehdotuksen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset sivistysvaliokunnan puheenjohtajalle.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 11/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.